พุทธนวัตกรรมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

Buddhist Innovation for sustainable learning environments

ปารินันท์ ปางทิพย์อำไพ[1]

Parinun Pangthipampai[1]

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามหลักพุทธธรรม โดยการประยุกต์ใช้พุทธนวัตกรรมที่เน้นการพัฒนาจิตใจและปัญญาควบคู่กับการศึกษาและความรู้ทางวิชาการ การศึกษาเพื่อความยั่งยืนนี้ผสานหลักธรรม เช่น อิทธิบาท **4** และไตรสิกขา เข้ากับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีสติ สมาธิ และปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อความยั่งยืนตามหลักพุทธธรรมจึงไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาความรู้ทางวิชาการ แต่ยังช่วยสร้างมนุษย์ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญาในการรับมือกับความทุกข์และการเปลี่ยนแปลงในชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรม, แหล่งเรียนรู้, ความยั่งยืน

Abstract

This article presents the concept of creating sustainable learning environments based on Buddhist principles through the application of Buddhist innovation. This approach emphasizes the development of both mental and intellectual aspects alongside academic knowledge. Sustainable education incorporates key Buddhist teachings, such as the Four Paths to Success (Iddhipada) and the Threefold Training (Trisikkha), into curriculum development and educational management. This integration fosters mindfulness, concentration, and wisdom in students, cultivating moral responsibility towards society and the environment. Sustainable education based on Buddhist principles not only enhances academic knowledge but also nurtures individuals with ethics and wisdom, capable of addressing suffering and life changes, while promoting the long-term sustainable development of society and the environment.

Keywords: Buddhist innovation, learning environments, sustainable

[1] มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

E-mail: angela.norahs@gmail.com

Buddhist ASEAN Studies Journal (BASJ) Vol. 9 No. 2 (November - December 2024)

บทนำ

พุทธนวัตกรรม (Buddhist Innovation) คือ การประยุกต์ใช้หลักธรรมและคำสอนในพุทธศาสนาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา สังคม หรือคุณธรรมและศีลธรรม แนวคิดนี้มุ่งเน้นที่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนและประโยชน์สูงสุดแก่สังคม การสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาและการพัฒนาความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน แต่ต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การนำหลักธรรมและคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการศึกษา พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ ส่งเสริมจิตสำนึกทางสังคมและความเมตตาในบริบทของการพัฒนามนุษยศาสตร์ และสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยหลักธรรมพุทธศาสนา

เนื้อหา

การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการสร้างแหล่งเรียนรู้เป็นการบูรณาการหลักศีลธรรมและจริยธรรมเข้ากับการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านปัญญาและจิตใจอย่างสมดุล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในลักษณะนี้ไม่เพียงมุ่งเน้นที่การส่งเสริมความรู้และทักษะทางวิชาการ แต่ยังเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตามแนวทางที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการสำคัญในการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามพุทธศาสนา ได้แก่

อิทธิบาท 4 (Mahachulalongkornrajvijyalai, 2006) คือ หลักธรรมในพุทธศาสนาที่เป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ ประกอบด้วยองค์ธรรม 4 ประการที่ช่วยให้บุคคลบรรลุถึงเป้าหมายและความสำเร็จในชีวิต ทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การศึกษา และการพัฒนาตนเอง อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ/ความรักในสิ่งที่ทำ) หมายถึง ความพอใจ ความยินดี หรือความรักในสิ่งที่ทำ มีความปรารถนาที่จะทำสิ่งนั้นด้วยความเต็มใจและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ผู้ที่มีฉันทะจะทำงานหรือทำกิจกรรมด้วยความมุ่งมั่นเพราะมีความชอบในสิ่งที่ทำ และเมื่อทำสิ่งที่ตนรัก จะเกิดความตั้งใจและทุ่มเทในการทำงานให้สำเร็จ ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้เรียนมีความพอใจและสนใจในวิชาที่เรียน เขาจะมุ่งมั่นตั้งใจและพยายามเรียนรู้จนประสบความสำเร็จ วิริยะ (ความเพียรพยายาม) หมายถึง ความเพียร ความตั้งใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ แม้จะพบเจออุปสรรคหรือความยากลำบากก็ตาม ผู้ที่มีวิริยะจะไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และมุ่งมั่นทำสิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะยากเพียงใด วิริยะจึงเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลก้าวข้ามความล้มเหลวและพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น นักกีฬาที่ฝึกซ้อมอย่างหนัก แม้จะเหนื่อยล้า แต่ยังฝึกฝนต่อไปจนกว่าจะพัฒนาทักษะของตนเองและบรรลุเป้าหมาย จิตตะ (ความตั้งใจ/การเอาใจใส่) หมายถึง ความใส่ใจ ตั้งใจ และเอาจริงเอาจังในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยไม่ฟุ้งซ่านหรือแบ่งใจไปที่เรื่องอื่น มีสมาธิอยู่กับงานที่ทำอย่างเต็มที่ ผู้ที่มีจิตตะจะทำงาน

อย่างตั้งใจ มุ่งมั่นในการทำงานชิ้นนั้นโดยไม่ถูกรบกวนจากสิ่งรอบข้าง และสามารถรักษาสมาธิได้ตลอดระยะเวลาของการทำงาน ตัวอย่างเช่น นักศึกษาที่ใส่ใจในการทำวิจัยอย่างละเอียดรอบคอบ และมุ่งมั่นทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ วิมังสา (การไตร่ตรอง/การพิจารณาอย่างรอบคอบ) หมายถึง การพิจารณา การคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบในสิ่งที่ทำ รวมถึงการตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและผลลัพธ์จากการกระทำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ผู้ที่มีวิมังสาจะคิดอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำ ตลอดจนตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น วิมังสาจึงช่วยในการตัดสินใจและการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารที่ประเมินผลการทำงานของทีมอย่างละเอียด และปรับปรุงกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ไตรสิกขา (Mahachulalongkornrajvijyalai, 2006) คือหลักธรรมสำคัญในพุทธศาสนาที่สอนเกี่ยวกับกระบวนการฝึกฝนและพัฒนาตนเองทั้งในด้านจริยธรรม การฝึกจิตใจ และการพัฒนาปัญญา ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ โดยไตรสิกขาประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยศีล (การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย) หมายถึง การฝึกฝนให้มีความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกายและวาจา ไม่ทำสิ่งที่เป็นโทษหรือเป็นภัยต่อผู้อื่นและตนเอง การมีศีลหมายถึงการควบคุมตนเองให้มีจริยธรรมและความถูกต้องในการดำรงชีวิต การรักษาศีลหมายถึงการละเว้นจากการกระทำที่ไม่ดี เช่น การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การพูดเท็จ การประพฤติผิดในกาม และการเสพสิ่งมึนเมา ศีลจึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมในตนเอง การรักษาศีลช่วยให้จิตใจสงบ ปลอดจากความรู้สึกผิด และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ในขณะที่สมาธิ (การฝึกจิตใจให้มั่นคง) หมายถึง การฝึกจิตให้มีความมั่นคงและตั้งอยู่ในความสงบ ไม่วอกแวกหรือสับสน สมาธิทำให้จิตมีพลัง สามารถจดจ่อและควบคุมความคิดอารมณ์ได้ การฝึกสมาธิอาจทำได้โดยการนั่งสมาธิ การเดินจงกรม หรือการปฏิบัติวิธีอื่น ๆ ที่ช่วยให้จิตใจสงบและมีความตั้งมั่น การเจริญสติ (การรู้ตัวทั่วพร้อม) เป็นส่วนสำคัญของการฝึกสมาธิ ทำให้แก้ไขปัญหาในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างสติปัญญา ช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวล ส่วนปัญญา (การรู้แจ้งในความจริง) หมายถึง ความรู้ที่เข้าใจความจริงของชีวิตและธรรมชาติอย่างถูกต้องตามหลักเหตุผล โดยเฉพาะการเข้าใจเรื่อง อริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) ปัญญาเป็นความรู้ที่เกิดจากการเห็นความจริงตามสภาพของมัน ไม่ถูกครอบงำด้วยอคติหรือความหลงผิด การพัฒนาปัญญาต้องอาศัยการพิจารณาและการไตร่ตรองด้วยเหตุผลตามหลักธรรม เช่น การฝึกพิจารณาทุกข์และสาเหตุของมัน การเห็นความไม่เที่ยงของสิ่งต่าง ๆ ปัญญาช่วยให้เรามีความเข้าใจที่ถูกต้องและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

อริยสัจ 4 (Mahachulalongkornrajvijyalai, 2006) คือ หลักธรรมสำคัญในพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และใช้ในการอธิบายความจริงของชีวิต ประกอบด้วยความจริงเกี่ยวกับความทุกข์ สาเหตุของความทุกข์ การดับทุกข์ และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์ อริยสัจ 4 จึงเป็นแนวทางในการเข้าใจธรรมชาติของชีวิตและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกข์ (ความทุกข์) หมายถึง ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ หรือความไม่สมบูรณ์ในชีวิต เป็นสภาพธรรมดาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นทุกข์ทางกาย เช่น ความเจ็บปวด ความชรา ความตาย หรือทุกข์ทางใจ เช่น ความเศร้า ความผิดหวัง การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก สมุทัย (สาเหตุของทุกข์) หมายถึง สาเหตุที่ทำ

ให้เกิดทุกข์ สาเหตุหลักของทุกข์ในทางพุทธศาสนาคือ ตัณหา หรือความทะยานอยาก ความยึดติดในสิ่งต่าง ๆ ตัณหามี 3 ประการ ได้แก่ กามตัณหา (ความอยากในกาม), ภวตัณหา (ความอยากในความเป็นอยู่), และวิภวตัณหา (ความอยากให้สิ่งต่าง ๆ หายไป) ความปรารถนาที่จะมีสิ่งของที่ต้องการ หรือการอยากหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ชอบ สิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานของความทุกข์ นิโรธ (ความดับทุกข์) หมายถึง ความดับทุกข์ หรือการหลุดพ้นจากความทุกข์ การดับทุกข์เกิดขึ้นเมื่อบุคคลสามารถละหรือปล่อยวางตัณหา ความยึดติดในสิ่งต่าง ๆ เมื่อตัณหาหมดไป ทุกข์ก็จะดับลง เมื่อเลิกยึดติดในความต้องการหรือปล่อยวางความคาดหวัง จะไม่มีความทุกข์จากสิ่งนั้น มรรค (ทางแห่งการดับทุกข์) หมายถึง หนทางที่นำไปสู่การดับทุกข์ ซึ่งก็คือ มรรคมีองค์ 8 หรือเส้นทางปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อให้บุคคลสามารถดับตัณหาและเข้าถึงความสงบและความหลุดพ้น มรรคมีองค์ 8 ประกอบด้วย สัมมาทิฏฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ)สัมมาวาจา (การพูดชอบ) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) สัมมาสมาธิ (ความตั้งมั่นชอบ)

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ยกมาข้างต้น นั้น เป็นการปรับให้เข้ากับการเรียนรู้สมัยใหม่ โดยไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของผู้เรียน แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของแนวคิดพุทธนวัตกรรมกับการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่บูรณาการหลักพุทธธรรม รวมถึงด้านการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความยั่งยืน ที่มีการออกแบบแหล่งเรียนรู้เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้พลังงานสะอาด หรือการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักธรรม เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่คำสอนพุทธศาสนาและการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในหลักธรรม ผสมผสานการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามัคคีและความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ และเป็นชุมชนที่ยั่งยืนพร้อมทั้งมีจริยธรรมขั้นสูง

การสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้นสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ อาทิเช่น

1.การออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้กับโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งความรู้และจิตใจ โดยบูรณาการหลักไตรสิกขา (Mongkolmoo, 2022: 64). (ศีล สมาธิ ปัญญา) เข้ากับการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติศีลในชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาความสะอาดในโรงเรียน การไม่พูดจาให้ร้ายผู้อื่น และการเคารพสิทธิของผู้อื่น ในทุกเช้านักเรียนจะใช้เวลาฝึกสมาธิประมาณ 15 นาที ก่อนเริ่มเรียนทำให้มีสมาธิและพร้อมในการเรียนรู้ตลอดวัน ส่วนการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ถูกปรับให้เน้นการวิเคราะห์และการตั้งคำถามเพื่อเสริมสร้างปัญญา ตามหลักอริยสัจ 4 ที่สอนให้เข้าใจความจริงของชีวิตและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล เมื่อปฏิบัติตามนี้ผลที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมและ

ความเคารพต่อผู้อื่นอย่างชัดเจน

2. การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยการพัฒนาพื้นที่บางส่วนเป็นแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติธรรมที่เน้นความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (Phra Sutheerattanabundit, 2021: 339) มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ในการให้แสงสว่าง และมีระบบจัดการน้ำที่ใช้ซ้ำอย่างประหยัด นักศึกษาและอาจารย์มีส่วนร่วมในการดูแลสวนและรักษาความสะอาด ทำให้พื้นที่นี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติสมาธิและการเรียนรู้กลางแจ้งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ธรรมชาติ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้ทำสมาธิในพื้นที่นี้ ทำให้มีจิตใจที่สงบและพร้อมสำหรับการเรียนรู้มากขึ้นนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ความเครียดลดลง และมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่คำสอนพุทธศาสนา (Siritharo, 2020: 89) ให้ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านแอปพลิเคชันมือถือที่ช่วยให้การเรียนรู้ไม่จำกัดแค่วัดและสถาบันการศึกษา การเรียนรู้แบบดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับพุทธธรรม เช่น บทสวดมนต์ การทำสมาธิ และคำสอนต่าง ๆ ผู้ใช้สามารถเลือกเรียนรู้ตามหัวข้อที่สนใจ และสามารถกำหนดเวลาในการศึกษาและปฏิบัติได้ตามสะดวก นอกจากนี้ยังมีฟีเจอร์ที่ช่วยเชื่อมต่อชุมชนผู้สนใจจากทั่วประเทศ ทำให้ผู้ใช้สามารถแบ่งปันประสบการณ์และให้กำลังใจต่อกัน ปัจจุบันแอปพลิเคชันประเภทนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในหมู่คนรุ่นใหม่ที่สนใจศึกษาพุทธศาสนา แต่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่

4.การสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมและศีลธรรม (Boonpoo, 2024: 123) แหล่งเรียนรู้สำหรับชาวบ้านทุกวัย ที่มีการอบรมและจัดกิจกรรมชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมพุทธศาสนา เช่น การปฏิบัติสมาธิ การเจริญสติ และการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมชุมชนที่ส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างรุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ โดยผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทางธรรมะให้กับคนรุ่นหลัง สร้างความต่อเนื่องและความยั่งยืนในวิถีชีวิตตามแนวทางพุทธศาสนา ชุมชนจะมีความสามัคคีและความสุขมากขึ้น ชาวบ้านมีจิตใจที่สงบและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างรุ่นยังช่วยให้ความรู้และประเพณีทางพุทธศาสนายังคงสืบทอดและสืบสานต่อไปในชุมชน

บทสรุป

แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นผ่านพุทธนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคมอย่างยั่งยืนได้ในหลายด้าน โดยพุทธนวัตกรรมไม่เพียงแต่มุ่งเปลี่ยนแปลงในระยะสั้น แต่ยังพิจารณาถึงการสร้างสังคมที่มีคุณภาพและพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนในระยะยาว เริ่มตั้งแต่ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ผ่านการนำหลักธรรมใน

พุทธศาสนา เช่น อริยสัจ 4 หรือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและการฝึกปฏิบัติช่วยให้พัฒนาจิตใจของตนเองให้มีคุณธรรมสูงขึ้น โดยการเข้าใจในทุกข์ การหลุดพ้นจากความยึดติด และการมุ่งปฏิบัติสติ สมาธิ ปัญญา ที่ช่วยเสริมสร้างการดำเนินชีวิตให้สงบสุข มีเมตตา และมีความกรุณาต่อผู้อื่น เมื่อมนุษย์มีคุณธรรม จริยธรรม และปัญญาในการพิจารณาชีวิตตามหลักพุทธธรรม การรับมือกับความทุกข์ ความเครียด และความขัดแย้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการเกิดปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ ด้านการสร้างสติและสมาธิในชีวิตประจำวัน เช่น การเจริญสติ การทำสมาธิ ช่วยให้ควบคุมจิตใจและอารมณ์ได้ดีขึ้น ทำให้มีสมาธิในการทำงาน การเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหา ช่วยลดความเครียดและเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีสติ ส่งผลให้มีชีวิตที่มีคุณภาพและสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ดีขึ้น ด้านการพัฒนาปัญญาและการใช้เหตุผล พุทธนวัตกรรมส่งเสริมการพัฒนาปัญญาผ่านการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและการใช้ปัญญาในชีวิตจริง การฝึกปัญญาช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของชีวิตและสามารถแก้ปัญหาอย่างมีสติและมีเหตุผล ไม่เพียงแต่ในระดับบุคคลแต่รวมถึงในระดับสังคมด้วย ด้านการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน เป็นการสร้างสังคมที่มีสันติสุขและสามัคคี เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การให้ความสำคัญกับการไม่เบียดเบียนผู้อื่นและการช่วยเหลือกันจะลดความขัดแย้งทางสังคม และสร้างความสามัคคีในชุมชน เป็นการฝึกจิตใจให้มีเมตตากรุณาและการปฏิบัติตามศีล ทำให้คนในสังคมเคารพซึ่งกันและกัน ลดการก่อความเดือดร้อนและสร้างบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ด้านการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (Phuanpoh, 2023: 36) ช่วยให้สังคมสามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช้เกินความจำเป็น และดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ การใช้แนวคิดเหล่านี้ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมจะช่วยลดการใช้ทรัพยากรที่เกินพอดีและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน การสร้างสังคมที่เคารพและรักษาธรรมชาติผ่านแนวคิดความยั่งยืนในพุทธศาสนา เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการดูแลธรรมชาติอย่างไม่เบียดเบียน จะช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมและรักษาความหลากหลายทางธรรมชาติไว้ให้คนรุ่นต่อไป

References

Mahachulalongkornrajvijyalai University. (1996). Thai Tipitika Version Mahachular-longkornrajvijyalai University. Bangkok: Mahachulalongkorn University Press.

Boonpoo, S. ., Chaisuk, P. ., & Wilairadtanakun, A. . (2024). DEVELOPMENT OF BUDDHIST LEARNING INNOVATION AREAS. Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences (JOB_EHS), 5(1), 117–133.

Mongkolmoo, P. (2022). LEARNING MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES. Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences (JOB_EHS), 1(1), 59–69.

Phuanpoh, Y.. ., & Pasunon, P. . (2023). Community Innovation Linking Community Economy to Sustainability. Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University, 8(2), 32–44.

Phra Sutheerattanabundit, & Jinabuddhisiri (Congboonwasana), P. S. . (2021). Development of Health and Learning According to Buddhism. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(9), 337–352.

Siritharo, P. (2020). BUDDHISM PROPAGATION IN THAILAND 4.0. Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University, 11(1), 80–90.